

→ **HER TÜRLÜ TASARIM YAPILABİLİYOR!** Melih Özsöz ve Tara Hopkins'in kurucu ortağı oldukları 'çöp (m)adam' markasındaki tüm tasarım ve üretim, Ayalık'ta yaşayan ev kadınları tarafından yapılıyor. Çeşitli markalardan gelen tonlarca atık ve çöplere hayat verilmesiyle oluşan ürünlerde bisiklet lastiği, çay poşeti, ambalaj kağıdı, meşrubat kapağı ve cips paketi de kullanılıyor.

"Kadın ve girişimciliği halen lavanta torbası ya da tarhana çorbası sanan var."

MELİH ÖZSÖZ

TÜRKİYE'DE KADIN İSTİHDAMININ VE GERİ DÖNÜŞÜMÜN ÖNEMİ ÜZERİNE YEREL BİR KALKINMA PROJESİ OLARAK HAYATA GEÇİRİLEN 'ÇÖP (M)ADAM' PROJESİ KAPSAMINDA TONLARCA ÜRÜNÜN ÇÖPLERİYLE BİRBİRİNDEN YARATICI TASARIMLAR YAPILYOR. ABD'Lİ TARA HOPKINS İLE MARKANIN KURUCU ORTAKLARINDAN ÖZSÖZ İLE PROJENİN 5,5 YILLIK SERÜVENİNİ VE MİSYONUNU KONUŞTUK.

→ **MELİH ÖZSÖZ**, 1981 İzmir doğumlu. Sabancı Üniversitesi'nde ekonomi bölümünde üç yıl eğitim aldıktan sonra 'para işleri'nin hiç de kendisine göre olmadığına karar vererek yine aynı üniversitede Uluslararası İlişkiler bölümünde eğitim almış. Master'ını da Boğaziçi Üniversitesi'nde Avrupa Birliği çalışmaları üzerine yapan Özsöz, bir dönem Brüksel'de de sivil toplum örgütlerinde çalışmış. Halen İktisadi Kalkınma Vakfı'nda Genel Sekreter Yardımcısı ve Araştırma Müdürü olarak çalışıyor. Melih Özsöz'ün, yaratıcı bir tasarım markasının nasıl kurucu ortaklarından biri olduğunu sorguladığımızı tahmin ediyoruz. İşte hikayesi...

'çöp (m)adam' gibi bir markanın kurucu ortağı nasıl oldunuz. Marka ortağınızı Tara Hopkins ile yollarınız nasıl kesişti?

Tara ile 14 yıllık bir arkadaşlığımız var. Üniversitede o dönem, hocaydı. 2007 yılında çıktığı Meksika seyahatinde, çöplerden yapılan çantaları görmüş. Biraz araştırdıktan sonra bu tasarımları mahkum erkeklerin yaptığını öğrenmiş ve onlardan eğitim almış. Türkiye'ye döndüğünde de bana ortaklık teklif etti. O dönem ben de kadın istihdamı ve iş güvenliği üzerine araştırma yapıyordum. Zamanlama olarak denk geldi.

'çöp (m)adam'ı farklı kılan nedir?

Ürünlerin tamamı el yapımı. Bir de yaptığımız iş bir 'recycling' yani geri dönüşüm işi değil aksine 'upcycling' yani tamamen pert olmuş ürünleri 'ileri dönüşüm'e çeviriyoruz; değerli bir ürüne dönüştürüyoruz. Bugün bakmanın büyük markalara ait ürünlerin ton-

larca çöpleriyle çalıştığımızı... İşin başında, tamamen kendi tükettiğimiz meşrubatların kapakları, cipslerin paketleri, çayların kağıtları ya da sosların kutularını kullanıyorduk. Çalıştığımız kadın sayısı arttıkça atık toplama kapasitemiz azalmaya başladı. Dolayısıyla büyük marka ve şirketlerin kapısını çaldık.

Sadece kadınlar tasarım ve üretim yapıyor değil mi?

Üretimde hayatı boyunca hiç çalışmamış kadınlarla çalışmayı tercih etti ki, hayatlarına hem entegre olup para kazandıralım. Ürünleri tamamen Ayalık'ta yaklaşık 800 ev kadını üretiyor.

Tasarım ve ürün modellerine nasıl karar veriyorsunuz?

Tasarımlar tamamen çalıştığımız kadınların hayalgücüne bağlı. Modelleri ve tasarımları kendileri belirliyor. Hatta mümkün olduğunca onları kısıtlamamaya çalışıyoruz. Ürünleri yaptıktan sonra İstanbul'a gönderiyorlar biz de markalara iletiyoruz. Beğenilen ürünlerin devamı yapılıyor iade edilenlerin yapımı da devam etmiyor. Dedim gibi tasarım konusunda değil ama sadece fermuar konusunda sıkıntı yaşıyoruz. Bazen şaşırtıcı renkler ile karşılaştığımız oluyor.

Aldığınız tepkiler ne doğrultuda?

Enteresan tepkiler alıyoruz. İlgi gösteren de var yeren de. Neden bu şirket para kazanıyor, diye bizi eleştiren var. İstihdam sağlamam için para kazanmak durumundayım. Biz, hayır işi yapmıyoruz ya da bir vakıf değiliz.

Sizden sonra benzer markalar yaratıldı mı?

Bizden sonra birçok benzer şirket ve sosyal girişim platformu kuruldu fakat işin mantığından çıkıp çok fazla 'sosyal' oldular ve işin 'yeşil' tarafını düşünmedikleri için de birçoğu ya kapatıldı ya da iflas etti.

Marka olarak hedefleriniz nedir?

En büyük hedefimiz Türkiye'deki kadın istihdamını arttırmak. Çünkü maalesef 21. yüzyıl Türkiye'sinde 'kadın ve girişimcilik' akıllara halen lavanta torbası ya da tarhana çorbasını getiriyor. Bu fikri yıkıp yeni bir şeyler denemek zorunda artık.